

130. výročí narození prof. Vladimíra Lista

*Exegi monumentum aere perennius –
Trvalejší než kov pomník jsem postavil
(Quintus Horatius Flaccus, Non moriar)*

Vladimír List je zakladatelem a hlavním tvůrcem naší elektrifikační soustavy, zasloužil se o institucionální základnu a rozvoj československé normalizace. Vzhledem k šíři jeho aktivit není jejich výčet v článku možný.

Narodil se 4. června 1877 v Praze. Po maturitě studoval v letech 1895 až 1899 na pražské technice zprvu strojírenství, později elektrotechniku. Po návratu ze studijního pobytu v Belgii v roce 1901 nastoupil jako šéfkonstruktor v Křižkovicích závodech v Praze, kde se podílel na významných projektech elektroenergetiky (např. elektrická dráha Tábor–Bechyně). V lednu 1904 se oženil s Helenou, dcerou nestora české bohémistiky Jana Gebauera, a v roce 1908 se jim narodil syn Jan. V prosinci 1908 byl jmenován řádným profesorem Vysoké školy technické v Brně (1917 až 1918 rektorem). Založil zde Ústav konstruktivní elektrotechniky, vybudoval laboratoře, přednášel a psal skripta. Studenty vedl k umění spojit teorii s průmyslovou praxí. Jeho učitelství bylo celkem propojujícím přednášením, práce v laboratoři, konstruování, hospodaření a spravování, styk s praxí a dokumentací. Cílem byl vzdělaný vysokoškolský technik.

Prof. List stál v roce 1910 u zrodu časopisu *Elektrotechnický obzor*, prezentujícího novinky v oboru (z jeho iniciativy a díky sponzorským darům časopis v roce 1928 koupil Elektrotechnický svaz československý – *ESČ*, postrádající vlastní médium). Jako spoluautor návrhu zákona o soustavě elektrifikaci Moravy (1913) osobně přesvědčoval podnikatele i představitele veřejné správy o nutnosti vybudovat spolehlivou veřejnou elektroenergetickou síť s páteří vysokonapěťového vedení. Byl to první projekt svého druhu na světě. Po první světové válce byla působnost záko-

na rozšířena na celou republiku. Oba tyto státní zákony platily až do roku 1948.

Po založení *ESČ* roku 1919 se stal Vladimír List jeho předsedou. Podařilo se mu prosadit *jednotné napětí v rozvodné síti i v zásuvkách v ČSR (220/380 V pro nízké napětí, 22 a 100 kV pro vysoké napětí)*, což ušetřilo budoucí energetice miliardy korun, které by si vyžádalo přizpůsobení světovému vývoji. Byl spoluautorem prvního projektu pražského metra se čtyřmi trasami a elektrickým pohonem nazvaného *Podzemní rychlá dráha pro Prahu (1926)* a jako první v republice prosazoval energetické využívání odpadního tepla.

Aktivně pracoval i v normalizaci. Díky němu získal český elektroprůmysl vlastní vnitrostátní i zahraniční technické normy. Z jeho iniciativy a za jeho osobní účasti na práci jednolichých komisí začal *ESČ* vydávat první československé elektrotechnické normy. Soubor *Předpisy a normy ESČ 1920* se stal základem pro vypracování dalších norem. Po založení *Československé společnosti normalizační (ČSN)* roku 1922 se stal jejím předsedou. Roku 1926 prosadil značkování materiálů odpovídajících normám, které byly prověřovány ve zkušebně, k tomuto účelu zřízené *ESČ* (v roce 1945 inicioval koupi objektu v Praze-Tróji vhodného pro zkušebnu, nyní sídla *EZÚ*). *Logo ESČ* (četlo se Elektrotechnický Standard Československý) je dodnes dokladem o bezpečnosti otestovaných elektrospotřebičů.

Listovo stěžejní dílo *Normalizace (1930)* přineslo do československého strojírenství a elektrotechniky řád a podmínky zejména pro bezproblémovou výměnu součástí. Jako zástupce *ČSR* podepsal roku 1926 v New Yorku zakládací listinu *Mezinárodní normalizační federace ISA* (po jejím zániku roku 1942 převzala její funkci včetně stanov po válce ustavená společnost *ISO* se sídlem v Ženevě). O dva roky později byl v Praze zvolen jejím místopředsedou (1932 až 1934 předsedou). V roce 1935 uveřejnil studii o vytvoření sjednocené evropské elektroenergetické sítě.

Po roce 1945 pokračoval na *VUT* v Brně jako profesor konstruktivní elektrotechniky. Velmi dobré jazykové znalosti mu umožňovaly pracovat ve výkonných i čestných funkcích mnoha dodnes celosvětově fungujících oborových organizací. Úzce spolupracoval s Českou matičí technickou (*ČMT*), pro kterou od roku 1926 redigoval mnohasvazkovou knižnici *Technický průvodce – Elektrotechnika*. Mezi 28 svazků, jichž byl autorem, spoluautorem a redaktorem, patří i pětadvacátý svazek, *Elektrotechnika VI – Elektrické světlo* (*VTN*, Praha, 1950), česká světelnotechnická příručka, která u nás dosud nemá obdoby. Jako autor nebo spoluautor napsal více než 600 odborných publikací, skript a článků z oborů energetika a elektrotechnika, národní hospodářství, statistika, topení aj. První článek publikoval v roce 1902, poslední v roce 1971.

Prof. Vladimír List spatřoval v technice účinný nástroj pro dosažení všeobecného blaha a téměř 70 let se jí profesně věnoval. Během této doby získal řadu ocenění a titulů. V roce 1947 mu byl udělen čestný doktorát brněnské techniky. Paradoxně mu následující rok kontakt se školou akční výbor *KŠČ* zakázal a poslal ho do penze. Titul doktor věd (*DrSc.*) obdržel až roku 1956. Při příležitosti jeho 90. narozenin mu byla v roce 1967 udělena *Žlatá medaile VUT* v Brně. Svůj děkovný projev zakončil vyslovením naděje, že něco z jeho díla zůstane, aby mohl s antickým filozofem Horatiem (65 až 8 př. n. l.) říci *Non omnis moriar – nezemřu celý*.

To se mu splnilo. Zemřel 27. 6. 1971 v Brně ve věku 94 let, jeho dílo žije dál...

Ing. Jana. Kotková

Pozn.: Od roku 2002 uděluje Český normalizační institut každoročně Cenu Vladimíra Lista jako poděkování těm, kteří svou prací a působením přispěli k rozvoji a popularizaci technické normalizace.

Literatura:

- [1] Vladimír List elektrotechnik, vědec, vysokoškolský pedagog, www.brno.cz
[2] LIST, V.: *Paměti*. Pobočka Českého elektrotechnického svazu v Ostravě, 1992.

SEZNAM INZERCE

ABB s.r.o., Elektro-Praga	39, 57
ABF, a. s.	33
Ekolamp s. r. o.	49
ENIKA s.r.o.	13, 25
ETNA spol. s r. o.	1 OČ
Eurolux lighting, s. r. o.	2 OČ
FCC Public, s. r. o.	24
Halla, a. s.	6

Incheba Praha spol. s r. o.	56
Ing. Tomáš Sousedík - METROLUX	46
Kanlux s.r.o.	53
Lucis, s. r. o.	27
Luminex s. r. o.	7
OSRAM spol. s r. o.	3 OČ
Osvětlovací technika Vít Pavlů, s. r. o.	31
Philips Česká republika s.r.o., divize Lighting	11
SEC s. r. o.	35

Schmachtl CZ, spol. s r. o.	43
SCHRACK Energietechnik, s. r. o.	29
Siteco Lighting spol. s r. o.	4 OČ
TeleLarm - Security servis s. r. o.	37
Terinvest spol. s r. o.	3, 36
Thorn Lighting CS, spol. s r. o.	9, 47
Veletrhy Brno, a. s.	63
Výstavisko TMM a. s.	21
WAGO Elektro spol. s r. o.	41